

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA TA'LIM TARBIYA JARAYONIDA TARBIYACHINING ROLI

Xursanxojayeva Mohigul Yuldash qizi

Sayxunobod tumani 11 Davlat maktabgacha ta'lim tashkilotida tarbiyachi

Annotatsiya: Maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda, ularni kelajakda yetuk shaxs sifatida kamol topishida albatta tarbiyachilarni o'rni katta. Shunday ekan bolalarni o'qitishda yangi zamonaviy uslublardan foydalanish bolalarni yangi zamon ruhida tarbiyalanishida, ularni yetuk mutaxassis bo'lib yetishida asosiy omil bo'ladi, desak to'g'ri bo'ladi. Ushbu maqolada shu fikrlarni asosini ko'rib chiqish mumkin. Maqolada bolalarning yosh xususiyatlari nuqtai nazaridan maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirishning istiqbolli yo'nalishlari ochib berilgan. Bolalarning tabiiy hissiyotiga qaratilgan maktabgacha ta'limni tashkil etish imkoniyati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Maktabgacha ta'lim, maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh qadriyatlarini, bolalarning tabiiy hissiyotlari.

KIRISH

Maktabgacha ta'lim muassasalaridagi ta'lim -tarbiya jarayonida ilg'or pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanish, muassasalarni zamonaviy bilimlar bilan qurollangan tarbiyachilar bilan to'ldirish hamda ularda kasbiy malaka, faoliyatga nisbatan ijodiy yondashuv hissini qaror toptirish, uzluksiz ta'lim tizimida olib borilayotgan islohatlarning muhim yo'nalishlaridan biridir. Respublikamizda uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlariga, jumladan uning maktabgacha ta'lim bosqichiga e'tibor ortib borishi bilan bir qatorda maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabgacha yoshdagi ta'lim muassasalariga jalb

etish ulushi kamayib borishi bu borada maqsadli tadqiqotlar olib borish mamalakatimiz ilmiy texnikaviy dasturi, ustuvor tadqiqotlar yo'nalishlarining bir qsmi sifatida qaralishi mumkin. Zero, ta'kidlab o'tganimizdek, uzluksiz ta'lim bosqichlarining samarali ishlashi ma'lum darajasida maktabgacha ta'lim sifata bog'liq bu davrda bolaning dunyoqarashi, tasavvurlari shakllanib bo'ladi.

Asosiy qism.Zamonaviy turmush sharoitlari ta'lim qadriyatlarini, uning ishlash mafkurasini, yakuniy natijalarning ahamiyatini chuqur qayta ko'rib chiqish zaruratini keltirib chiqardi. Nafaqat bolalarni o'qitish va tarbiyalash, balki ta'limga yo'naltirish ham ta'lim faoliyati bilan shug'ullanadigan maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatining ustuvor yo'nalishlarini tasdiqladi. Bularga bolalarning individual dunyoqarashini boyitish, ularning turli xil faoliyat turlarida sub'ektiv pozitsiyasini qo'llab-quvvatlash, shaxsan tanlangan yo'nalish, atrofdagi dunyoga qadriyat munosabati va boshqalar kiradi. Bularning barchasi bolaning shaxsiyatining sifatli o'sishi va uning faoliyat sub'ekti va o'z hayoti sifatida shakllanishi bilan bog'liq.

Shu munosabat bilan har qanday maktabgacha ta'lim tashkilotining ahamiyati maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlarining bolalik tabiatiga qanchalik ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lishlari, uning o'ziga xosligini, umuman bola hayotining ushbu davrining ichki qiymatini hisobga olishlari bilan belgilanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh qadriyatlariga e'tibor qaratish, birinchi navbatda, bolalar psixikasining ichki rejasi va ta'lim usullari va shakllarining mazmuni sifatida berilgan narsalar o'rtasidagi farqni bartaraf etishga imkon beradi. bolalar; ikkinchidan, har bir madaniy mavzuning o'ziga xosligini saqlab, birgalikdagi tajriba manbai bo'lib xizmat qiladigan hamkorlikdagi faoliyat va qo'shma ijodning yangi shakllarini aniqlash; uchinchidan, o'quv jarayonini bolalar faoliyatining ikki turini hisobga olgan holda tashkil etish: bolaning o'zi tomonidan belgilanadigan faoliyat,

uning ehtiyojlari, istaklari, va bolaning pedagogik jihatdan aniqlangan faoliyati kattalar tomonidan rag'batlantiriladi.

Bola hozirgi vaziyatga shunchaki moslashmaydi, balki unga nisbatan ma'lum bir ichki pozitsiyani egallaydi. Agar biz rivojlanishning ijtimoiy holatini ta'lim jarayoni sifatida tushunsak, unda yosh qadriyatlari uning asosiy poydevori bo'lib, unda kattalar va bolalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlar rivojlanadi.

Maktabgacha ta'lim samaradorligini oshirish usullaridan biri maktabgacha ta'lim muassasalarini har bir yosh xarakteristikasining o'quv jarayonidagi rolini ilmiy tushunish nuqtai nazaridan tashkil etishdir. Maktabgacha yoshdagi bolalarning muhim yosh xususiyati bu tabiiy hissiyot, maktabgacha yoshdagi bolalarning hissiyotlari. Tez rivojlanayotgan va o'sib borayotgan hissiy namoyishlar o'z vaqtida bolalar hayotiga alohida ta'sir ko'rsatadi. Maktabgacha yoshdagi bolalar o'zlarining spontanligi va hissiyotlarga bo'ysunishi bilan ajralib turadi. Garchi psixologiya fani pedagogika uchun bir qator fundamental savollarga javob bersa-da, hissiy sohani pedagogik boshqarish mexanizmlarini ochib beradigan tushunchalar, shaxsning hissiy sohasiga ta'sir qilish orqali o'quv jarayonini amalga oshirish, ular ko'pincha maktabgacha ta'lim muassasalarida amaliy ahamiyatga ega emasligining sababi hisoblanadi. Vygotskiyning nafaqat iqtidorli fikrlash, balki his qilish ham mumkin va faqat "ta'sir va aql" birligi bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashi mumkin degan g'oyasini amalga oshirish. Bu maktabgacha ta'lim muassasalarining ijtimoiy ahamiyatini va ularning amaliy faoliyati mantig'ini tushunishning yangi istiqboli sifatida qaraladi. Maktabgacha ta'limning tarixiy jihatlari tahlili shuni ko'rsatadiki, bolalarning hissiy hayoti ko'p jihatdan pedagogik jarayon doirasidan tashqarida qolmoqda. Buning sababi shundaki, ko'p yillar davomida maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda ongni shakllantirishga, bolalarning kognitiv sohasini rivojlantirishga, harakat usullariga (o'yin, amaliy va boshqalar) katta e'tibor berilgan.) va xatti-harakatlar. Ko'rsatilgan faktlar bolalarni tarbiyalashda hissiy rivojlanish yondashuvini amalga oshirish maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlarini o'z vaqtida va sifatli tayyorlashni nazarda tutadi, deb aytishga asos bo'ladi. Bunday trening quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga olishi kerak: maktabgacha ta'lim muassasalarining ta'lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarning hissiy rivojlanishining mazmuni, tuzilishi va metodologiyasi haqidagi bilimlarni qo'llash qobiliyatini rivojlantirish; uslubiy vositalarni, uslubiy materiallarni tanlash va joylashtirishga professional yondashish qobiliyatini rivojlantirish; qayg'uli kayfiyatni engishga yordam beradi, ishonchning etishmasligi, tajovuzkor xatti-harakatlar va hokazo.". 3-7 yoshdagi bolalarning hissiy rivojlanishining muvaffaqiyatini 4 yo'nalishda ta'minlash: hissiy munosabat, hissiy ifoda, hissiyotlar va hissiy so'z boyligini rivojlantirish haqidagi g'oyalar; 3-7 yoshli bolalarning hissiy rivojlanishi yo'nalishi bo'yicha oilalar bilan o'zaro munosabatlar texnologiyalari bilan boyitish, ushbu jihatga qo'yiladigan talablarning birligini ta'minlash. maktabgacha ta'lim muassasasida va oilada bolaning rivojlanishi; darajalarni aniqlash qobiliyatini rivojlantirish hissiy rivojlanish orqali bolalarni diagnostika usullarini tanlash va diagnostika tekshiruvini maktabgacha yoshdagi asosiy qadriyatlardan biri-ta'limni bolalarning tabiiy hissiyotlari bilan muvofiqlashtirish maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxsiy rivojlanishida, ularning

faoliyatida o'z-o'zini anglash xususiyatida sezilarli ijobiy o'zgarishlarga erishishga imkon beradi. va ularning atrofidagi dunyoga munosabati.

Bolalarning tabiiy hissiyotlariga e'tibor qaratish o'qituvchilarning kasbiy funktsiyalarini, o'quv jarayonini tashkil etishga yondashuvlarni qayta ko'rib chiqishga yordam beradi va o'z navbatida maktabgacha ta'lim muassasalari faoliyatida, ularning maqsadli yo'nalishi va faoliyatida sifatli o'zgarishlarga erishishga imkon beradi .

Vygotskiyning nafaqat iqtidorli fikrlash, balki his qilish ham mumkin va faqat "ta'sir va aql" birligi bolalarning har tomonlama rivojlanishini ta'minlashi mumkin degan g'oyasini amalga oshirish. Bu maktabgacha ta'lim muassasalarining ijtimoiy ahamiyatini va ularning amaliy faoliyati mantig'ini tushunishning yangi istiqboli sifatida qaraladi. Maktabgacha ta'limning tarixiy jihatlari tahlili shuni ko'rsatadiki, bolalarning hissiy hayoti ko'p jihatdan pedagogik jarayon doirasidan tashqarida qolmoqda. Buning sababi shundaki, ko'p yillar davomida maktabgacha yoshdagi bolalarni tarbiyalashda ongni shakllantirishga, bolalarning kognitiv sohasini rivojlantirishga, harakat usullariga (o'yin, amaliy va boshqalar) katta e'tibor berilgan.) va xatti-harakatlar. Ko'rsatilgan faktlar bolalarni tarbiyalashda hissiy rivojlanish yondashuvini amalga oshirish maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlarini o'z vaqtida va sifatli tayyorlashni nazarda tutadi, deb aytishga asos bo'ladi. Bunday trening quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga olishi kerak: maktabgacha ta'lim muassasalarining ta'lim jarayonida maktabgacha yoshdagi bolalarning hissiy rivojlanishining mazmuni, tuzilishi va metodologiyasi haqidagi bilimlarni qo'llash qobiliyatini rivojlantirish; uslubiy vositalarni, uslubiy materiallarni tanlash va joylashtirishga professional yondashish qobiliyatini rivojlantirish; qayg'uli kayfiyatni engishga yordam beradi, ishonchning etishmasligi, tajovuzkor xatti-harakatlar va hokazo." 3-7 yoshdagi bolalarning hissiy rivojlanishining muvaffaqiyatini 4 yo'nalishda ta'minlash: hissiy munosabat, hissiy ifoda, hissiyotlar va hissiy so'z boyligini rivojlantirish haqidagi g'oyalar; 3-7 yoshli bolalarning hissiy rivojlanishi yo'nalishi bo'yicha oilalar bilan o'zaro munosabatlar texnologiyalari bilan boyitish, ushbu jihatga qo'yiladigan talablarning birligini ta'minlash. maktabgacha ta'lim muassasasida va oilada bolaning rivojlanishi; darajalarni aniqlash qobiliyatini rivojlantirish hissiy rivojlanish orqali bolalarni diagnostika usullarini tanlash va diagnostika tekshiruvi maktabgacha yoshdagi asosiy qadriyatlardan biri-ta'limni bolalarning tabiiy hissiyotlari bilan muvofiqlashtirish maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxsiy rivojlanishida, ularning faoliyatida o'z-o'zini anglash xususiyatida sezilarli ijobiy o'zgarishlarga erishishga imkon beradi. va ularning atrofidagi dunyoga munosabati.

XULOSA

Yuqoridagi mulohazalar asosida aytish mumkinki, katta kishilar hayoti va faoliyatining o'rnini bosuvchi ashyolar ularning harakatini umumlashgan holda ifodalashning moddiy tayanchi hisoblanadi. SHunday ekan, o'yin faoliyatida bola harakatining rivojlanishi o'yin mazmuniga ko'proq bog'liqdir. CHunki bolaning xatti-harkati qanchalik ihcham va umumlashgan bo'lsa, u kattalarning faoliyati mazmunini aks ettirishdan shunchalik yiroqlashadi. Binobarin, u odamlarning narsalarga va bir-biriga munosabatini amalda bajarishga o'tadi va shuning uchun narsalar bilan harakat qilishda kattalarning ijtimoiy munosabatlarini to'g'ri ifodalashga intiladi.

FOYADALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. "Barkamol avlod - O'zbekiston Taraqqiyotining poydevori".
2. Germaniyalik X.Langvaldning Respublika miqyosida o'tlazilgan amaliy-kengashidagi nutqlari.
3. Karimov I.A. "O'zbekistonning o'z istiqlol va taraqqiy yo'li" - Toshkent, 1992 yil
4. Karimov I.A. "Ozod va obod Vatan, erkin va farovon hayot - pirovard maqsadimiz" - Toshkent - 2000 yil.
5. Karimov I.A. "Barkamol avlod orzusi" Toshkent - 1996 yil
6. O'zbekiston Respublikasining «Ta'limi to'g'risida»gi Qonuni va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi". «Ma'rifat» gazetasi. Toshkent - 1997-yil 1-oktyabr.